סיפור הזמן האבוד

כתב א. שוורץ

צייר י. קזקבוי

היה היה פעם נער בשם פטיה זובוב. הוא למד בכיתה השלישית של בית הספר הארבע-עשרה וכל הזמן פיגר – בשפה, בחשבון ואפילו בשירה. "אספיק" אמר בסוף הרבע הראשון "ברבע השני אשיג את כולם."
וכשעבר הרבע השני הוא קיווה על השלישי. וכך איחר ופיגר, פיגר ואיחר ולא דאג. כל הזמן "אספיק" ו"אספיק".
ויום אחד הגיע פטיה לבית הספר, כרגיל באיחור, רץ למלתחה, זרק את התיק על הדלפק וקרא:
"דודה נטשה! קחי את המעיל שלי!
ודודה נטשה שואלת מבין הקולבים:
"מי קורא לי?"
"זה אני, פטיה זובוב" עונה הנער.
"ולמה קולך צרוד כל כך?" שואלת דודה נטשה.
"בעצמי השתוממתי" עונה פטיה "משום מה אני צרוד."
דודה נטשה יצאה מבין הקולבים, הסתכלה על פטיה וצעקה "אוי!"

פטיה נבהל ושואל:
"דודה נטשה, מה קרה?"
"איך זה מה קרה?" עונה דודה נטשה "אמרת שאתה פטיה זובוב ובעצם אתה, אולי הסבא שלו."

"איזה סבא אני?" שואל הנער "אני – פטיה, תלמיד הכיתה השלישית.
"אז תסתכל בראי! אומרת דודה נטשה.
הנער הסתכל בראי וכמעט נפל: פטיה זובוב ראה שהפך לזקן גבוה, רזה חיוור. צמח לו זקן שיבה ארוך ושפם. פניו היו מקומטים.
הביט על עצמו פטיה, הביט וזקנו הלבן נרעד.
הוא קרא בקול עבה "אמא!" ורץ מבית הספר. רץ וחושב "נו, ואם אמא שלי לא תכיר אותי, אני כבר אבוד."
בא לדלת הדירה וצלצל שלוש פעמים.
אמא שלו פתחה את הדלת. היא מביטה על

פטיה ושותקת, וגם פטיה שותק, עומד, זקנו לבן וכמעט ובוכה.
"מה דרוש לך, סבא?" שאלה אמא בסוף.
"את לא מכירה אותי?" לחש פטיה.
"סליחה, לא" ענתה אמא.
פטיה המסכן הסתובב והלך לאן שהובילו אותו עיניו. הלך וחשב "איזה זקן בודד ואומלל אני! אין לי אמא ולא ילדים או נכדים ולא חברים..
והעיקר – לא הספקתי ללמוד. זקנים אמיתיים הם רופאים או אומנים או חוקרים. ולמי אני נחוץ, כשאני בסך הכל תלמיד

של כיתה שלישית?
אפילו גמלה לא אקבל כי בסך הכל עבדתי רק שלוש שנים. ואיך עבדתי? לציונים הנמוכים ביותר. אני נער אומלל וזקן אומלל! איך כל זה ייגמר?"
וכך הלך פטיה וחשב, חשב והלך ולא הרגיש אפילו שיצא מהעיר והגיע ליער. והלך ביער עד שהחשיך.
"טוב יהיה לנוח כאן" חשב פטיה ומיד ראה שבצד, אחרי האשוחים, מלבין בית קטן כלשהו. פטיה ניכנס לבית ולא ראה שם איש. באמצע החדר עומד שולחן ומעל השולחן פנס נפט. סביב השולחן עומדים ארבעה שרפרפים. על הקיר מטקטק שעון ובפינת החדר ערמה של חציר. פטיה נשכב על החציר, התחפר בו עמוק, התחמם קצת, בכה, ניגב את הדמעות בזקן ונרדם.
פתאום התעורר. בחדר אור, המנורה דולקת מעל השולחן. וסביב השולחן יושבים ילדים, שני בנים

ושתי בנות. לפניהם חשבונייה גדולה, במסגרת נחושת. הילדים סופרים וממלמלים:
"שנתיים ועוד חמש, ועוד שבע, ועוד שלוש... זה לך אדון סרגיי פטרוביץ', ואלה שלך, גברת אולגה, וזה לך גברת מרפה, ואלה לך, מר דימה."
מי הילדים האלה? מדוע הם חמורים כאלה? מדוע הם נאנקים ונאנחים כמו זקנים? מדוע הם קוראים זה את זה בצורה רשמית כזו? למה הם התאספו בלילה בתוך החדר הזה?
פטיה זובוב השתתק לגמרי, לא נושם, מקשיב לכל מילה. ומה ששומע מטיל עליו אימה.
אלא לא הילדים וילדות שישבו ליד השולחן אלא מכשפים ומכשפות. הסתבר לו כי אם בן אדם כלשהו מבזבז את זמנו, הוא לא מרגיש כשהוא מזדקן. לזה בדיוק זקוקים המכשפים. את הזמן המבוזבז הם לוקחים לעצמם. האנשים מזדקנים והמכשפים נעשים צעירים יותר. כך הזדקן היום גם פטיה זובוב. ולא הוא היחיד אלא עוד שתי

בנות מהכיתה השלישית של בית הספר מספר אחד ועוד ילד מכיתה שנייה של בית הספר העשירי. הילדים המסכנים הזדקנו ובעצמם לא הרגישו בכך. והמכשפים יושבים לשולחן, מחשבנים על החשבונייה ומחלקים בינם את השנים המבוזבזות.
איך אוכל לחיות עכשיו? מה לעשות?
איך להחזיר את הזמן המבוזבז?
המכשפים חילקו את כל הזמן והתכוננו כבר להוריד את החשבונייה

מהשולחן, אבל סרגיי פטרוביץ', המכשף הראשי, לא הסכים. הוא לקח את החשבונייה וניגש לשעון שעל הקיר. הזיז את המחוגים, בדק את גלגלי השיניים, הקשיב איך נעה המטוטלת ושוב עבד על החשבונייה. חישב, חישב, ספר, ספר עד שהשעון הראה חצות. ואז בדק שוב מה התקבל אצלו בחשבונייה.
אחר כך קרא לחבריו המכשפים ואמר בקול רם:
"אדונים המכשפים! דעו לכם! הילדים, שאותם הפכנו היום לזקנים, יכולים עדיין לחזור לצעירותם."
"איך?" שאלו המכשפים בבהלה.
"תכף אסביר" אמר סרגיי פטרוביץ'.
הוא יצא מהבית על קצות הבחנות, עבר סביב, חזר, סגר היטב את הדלת ובמקל בדק את החציר שבפינה.
פטיה ישב שקט כמו עכבר. למזלו פנס הנפט האיר חלש והמכשף הרע לא הרגיש בפטיה. הוא קרא ליתר המכשפים להתקרב אליו ואמר להם בלחש:
"לצערנו הרב העולם מוסדר כך, שאדם יכול להשתחרר מהמזל הרע שלו אם רק מאוד ירצה בכך. אם הילדים, שאותם הפכנו היום לזקנים, יפגשו זה את זה, יבואו הנה בחצות ויזיזו את מחוגי השעון שבעים ושבע סיבובים אחורה, אז הם שוב יעשו לילדים ואותנו יחסלו.
המכשפים השתתקו.
ואז המכשפה אולגה אמרה:
"אבל איך הם ידעו זאת?"
ודימה הוסיף:
"הם לא יבואו הנה בדיוק בחצות! הם יאחרו, לפחות בדקה אחת!"
והמכשפה מרפה קראה:
"מה פתאום! איך זה יתכן! הם ילדים, לא ידעו לספור עד שבעים ושבע!"
"אכן, זה כך" ענה סרגי המכשף "בכל אופן תשמרו היטב. אם הילדים יגיעו אל השעון ויגעו במחוגים, אסור יהיה לנו לזוז מהמקום. ובינתיים

חבל לבזבז זמן. נלך לעבוד."
והמכשפים הורידו את החשבונייה מהשולחן ויצאו בריצה מהביתן. הם רצו כמו ילדים, אך באותו הזמן גם נאנחים כמו זקנים.
פטיה זובוב המתין עד שקול צעדיהם לא נשמע יותר, יצא מהביתן ובלי לבזבז זמן, בהליכה בין עצים ושיחים, רץ העירה לחפש תלמידים-זקנים. העיר עדיין לא התעוררה. החלונות היו חשוכים, הרחובות ריקים ורק שוטרים עמדו בצמתי הכבישים.

אך האור הראשון בא מהר מאוד. נשמע צלצול החשמליות הראשונות ופטיה ראה בסוף אישה זקנה, שהלכה ברחוב עם סל גדול.
"סליחה, גברתי. אולי את תלמידה?"
"מה? מה?" שאלה הזקנה בחומרה.
"את אולי מהכיתה השלישית?"
אך הזקנה רק רקעה ברגליים והניפה על פטיה את הסל הגדול! פטיה בקושי הצליח לברוח. נשם עמוק והלך הלאה. והעיר כבר התעוררה ממש. החשמליות נוסעות, אנשים הולכים לעבודה. באו משאיות שהביאו סחורה לחנויות והתחילו לפרוק אותה. משאיות אחרות באו לבתי חרושת, לתחנת רכבת. חצרני הבתים מטאטאים שלג, מפזרים חול כדי שאנשים לא יגלשו על קרח, לא יפלו, לא יבזבזו את זמנם לשווא. כל זה פטיה ראה כל יום, אבל רק עכשיו הבין מדוע אנשים מפחדים לאחר, לא להספיק.
התחיל פטיה לחפש זקנים אך לא מצא אף אחד מתאים. אמנם ברחובות הולכים גם אנשים זקנים, אבל אלה אמיתיים, לא תלמידי כיתה

שלישית. רואים זאת.
הנה זקן עם תיק. כנראה מורה. הנה זקן עם דלי ומברשת גדולה, כנראה צבעי. ושם נוסעת מכונית כיבוי ובתוכה זקן אחד – זה ראש צוות הכיבוי של העירייה. האיש הזה בוודאי לא בזבז את זמנו לשווא אף פעם.
פטיה הולך ברחוב, מחפש, אבל זקנים-צעירים, ילדים-זקנים אין בסביבה. נשאר רק הוא, פטיה המסכן, איחר, פיגר ולא שווה כלום, לא נחוץ לאיש.
בצוהרי היום הגיע פטיה לכיכר קטנה והתיישב על הספסל לנוח.
ופתאום קפץ על רגליו.
ראה – על הספסל השני, לא רחוק ממנו, יושבת זקנה ובוכה.
פטיה רצה לגשת אליה אבל לא העז.
"אחכה" אמר לעצמו "אראה מה היא תעשה."
והזקנה הפסיקה לבכות, יושבת, מנענעת את רגליה.

אחר כך הוציאה עיתון מכיס אחד, ומהכיס השני חתיכת לחם עם צימוקים. היא פתחה את העיתון. פטיה כמעט והתחיל לצעוק משמחה: "עיתון הנוער". והיא התחילה לאכול ולקרוא. היא מוציאה את הצימוקים ואת הלחם לא אוכלת. גמרה לקרוא, קיפלה את העיתון ופתאום ראתה דבר מה בשלג. התכופפה והרימה כדור קטן.
כנראה אבד אותו בשלג מישהו מהילדים ששיחקו בכיכר. הזקנה בדקה את הכדור מכל הצדדים, ניגבה אותו בקפידה עם קצה המעיל שלה, ואז ניגשה לעץ והתחילה לשחק בזריקת הכדור.

פטיה רץ אליה דרך השלג, דרך השיחים. רץ וקרא "סבתא! לא להאמין! את תלמידה!"
הזקנה קפצה מרוב שמחה, תפסה את פטיה בידו וקראה:
"נכון! נכון! אני מריסה, תלמידה בכיתה השלישית. ומי אתה?"
פטיה סיפר למריסה מי הוא. הם נתנו יד זה לזו ויחד התחילו לחפש חברים נוספים. חיפשו שעה, שעתיים, שלוש. בסוף הגיעו לחצר של בית גדול ורואים – לפני הבית מקפצת אישה זקנה. היא ציירה קלאס על האספלט וקופצת על רגל אחת אחרי אבן. רצו פטיה ומריסה אליה:

"סבתא, את תלמידה?"
"תלמידה, תלמידה!" עונה הזקנה "תלמידה של הכיתה השלישית, נדיה. ומי אתם?"
פטיה ומריסה הסבירו לה מי הם. שלושתם יצאו יחד והלכו לחפש את החבר האחרון שלהם. אבל זה הרביעי, כאילו אדמה בלעה אותו. איפה חיפשו אותו שלושת הזקנים, בחצרות, בגנים, בתיאטרון ילדים וקולנוע, הנער אבד. לא מצאו אותו.
והזמן עבר. כבר התחיל להחשיך. בקומות הנמוכות של הבתים נדלקו אורות. היום הולך ונגמר. מה לעשות? האם הכל אבוד?
ואז מריסה קראה:
"תביטו! תביטו!"
פטיה ונדיה הסתכלו וראו – נוסעת חשמלית מספר תשע, ומאחור יושב איש זקן. כובע מכסה אוזן אחת, הזקן מתנופף ברוח. הזקן נוסע ושורק. החברים מחפשים אותו, רגליים כבר כואבות והוא כלום! רק נוסע ונהנה.

הילדים רצו אחרי החשמלית. למזלם הרמזור היה אדום והקרון נעצר. הילדים הורידו אותו אליהם.
"אתה תלמיד?" שואלים.
"בוודאי" הוא אומר "תלמיד כיתה שנייה ויטיה זייצב. ומה אתם רוצים?"
הסבירו לו הילדים מי הם. וכדי לא לבזבז את זמנם לשווא נכנסו ארבעתם לחשמלית ונסעו ליער.
באותו הקרון נסעו גם כמה תלמידים. הם קמו מיד כדי לפנות מקום לזקנים שנכנסו זה עתה.
"תתיישבו, בבקשה סבים וסבתות!"
הזקנים שלנו נבוכו, הסמיקו וסירבו.
אבל התלמידים, כאילו להכעיס, היו מנומסים וביקשו שוב:
"אבל תתיישבו! אתם עבדתם קשה בחייכם הארוכים, התעייפתם. עכשיו שבו, תנוחו."
למזלם החשמלית הגיעה לאזור היער וכל הארבעה ירדו ורצו אל העצים.

אך כעת באה שוב צרה – הם תעו ביער.
בא כבר הלילה, חשוך מאוד, והם נדדו ביער ולא מצאו דרך.
"אך זמן, זמן" אמר פטיה "הוא רץ ורץ. אתמול לא סימנתי לי את הדרך חזרה, פחדתי לאבד זמן. ועכשיו אני רואה שלפעמים כדאי לאבד קצת זמן כדי להציל אותו אחר כך."
התעייפו מאוד התלמידים הזקנים. אך למזלם התחילה לנשוב רוח, פיזרה את העננים ובשמיים

הופיע הירח.
פטיה עלה על עץ
לבנה וראה – הנה
עומד שם הבית
הקטן, לא רחוק מהם
מלבינים קירותיו ואור
נראה בחלונות.
פטיה ירד מהעץ
והזהיר את חבריו:
"שקט! בלי מילה!
אחריי!"
הילדים הלכו בשלג
עד הבית. בזהירות
הסתכלו בחלון. על
השעון השעה
שתים-עשרה פחות
חמש. המכשפים
שוכבים על החציר
ומנצלים את הזמן

הגנוב לשינה.
"ישנים" אמרה מריסה.
"שקט! לחש פטיה.
לאט, לאט פתחו הילדים דלת הבית וניגשו
לשעון. הם הגיעו אליו דקה לפני שתים-עשרה.

בדיוק בחצות פטיה הושיט את ידו למחוגים והתחיל לסובב אותם מימין לשמאל. בצעקה גדולה קמו המכשפים, אך לא יכלו לזוז ממקום. הם עמדו והתחילו לגדול. הפכו לאנשים מבוגרים.,
שערות שיבה הופיעו על הרקות, הפנים התכסו בקמטים.
"תרימו אותי" קרא פטיה "אני נעשה קטן ועוד מעט לא אגיע למחוגים! שלושים ואחת, שלושים ושתיים, שלושים.."
החברים הרימו את פטיה על הידיים. עם כל סיבוב המחוגים המכשפים נעשו לזקנים, תשושים, מגובננים. כל פעם יותר התכופפו אל הארץ. ובסיבוב האחרון, סיבוב שבעים ושבע של המחוגים, כל המכשפים הוציאו

זעקה גדולה ונעלמו, כאילו לא היו קיימים מעולם. הילדים הביטו אלה על אלה והתחילו לצחוק משמחה. הם היו שוב ילדים. בנס הצליחו להחזיר לעצמם את הזמן האבוד.
הם ניצלו, אך כדאי לכם לזכור – אדם, שמבזבז את זמנו לריק, לא מרגיש אפילו אבל מזדקן מהר.